

Waarnemingen bij het uitkomen van een kweek van de hommelmot *Aphomia sociella* (Linnaeus) (Lep.: Pyralidae)

door

A. GOUTBEEK

ABSTRACT. — Observations on the emergence of a brood of the wax moth, *Aphomia sociella* (Linnaeus) (Lep.: Pyralidae). A crowd of very active caterpillars was found in an old bumble bee nest. The reared moths were very active. The males, which were somewhat smaller than the females, started to emerge a few days earlier than the females.

In het najaar van 1979 ontdekte mijn zoon in een houten vogelkastje een hommelnest, dat vast gesponnen zat aan de wanden van het kastje. Bij nader onderzoek bleek dat het geen hommelnest meer was, maar dat het geheel uit spinsel bestond. Dit zat vol met rupsjes, die zich steeds watervlug en schichtig in het spinsel verscholen. Het gehele spinsel van $8 \times 8 \times 4$ cm is voorzichtig uitgesneden en in een glazen pot opgeborgen.

Het daarop volgende voorjaar kwamen hieruit de eerste vlinders te voorschijn. Na determinatie bleek het de hommelmot, *Aphomia sociella* (Linnaeus), te zijn. De vlinders waren al even vlug als de rupsen. Bij de minste verstoring schoten ze als sprinkhanen door de fles. In rust zaten ze op takjes, met de vleugels om het lichaam gevouwen en leken dan zijtakjes of verlengstukjes daarvan, waardoor ze moeilijk te ontdekken waren.

De eerste vlinders kwamen op 21 maart te voorschijn, terwijl de laatste, de 274ste, zich 3 weken later op 11 april ontpopte. Dat het sociaal levende insecten zijn blijkt wel uit het grote aantal exemplaren in ± 250 cm³ spinsel, met daarin nog het materiaal van het hommelnest.

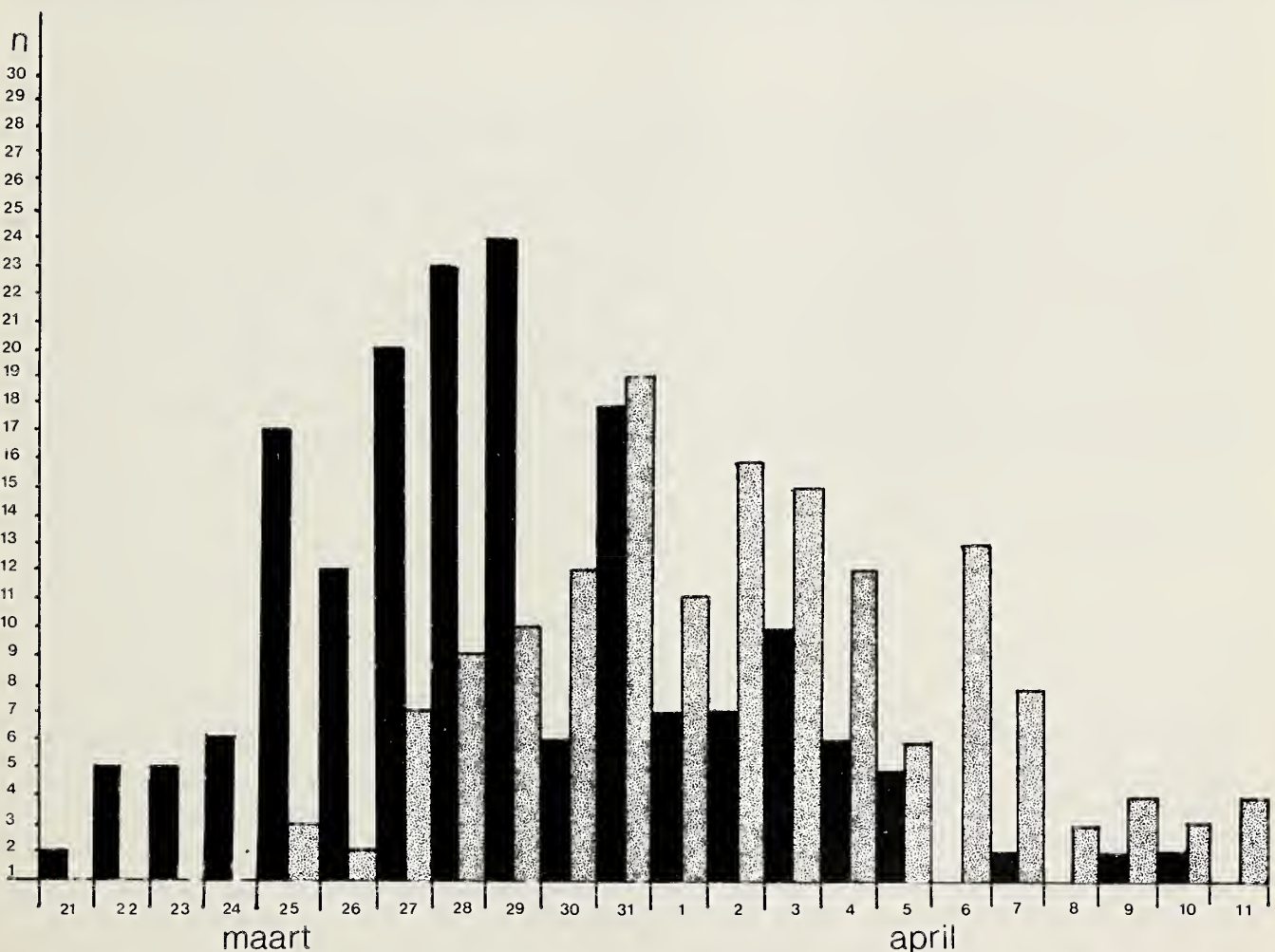

Fig. 1. *Aphomia sociella*. Histogram van de tijd van uitkomen. Zwart is ♂, grijs is ♀.

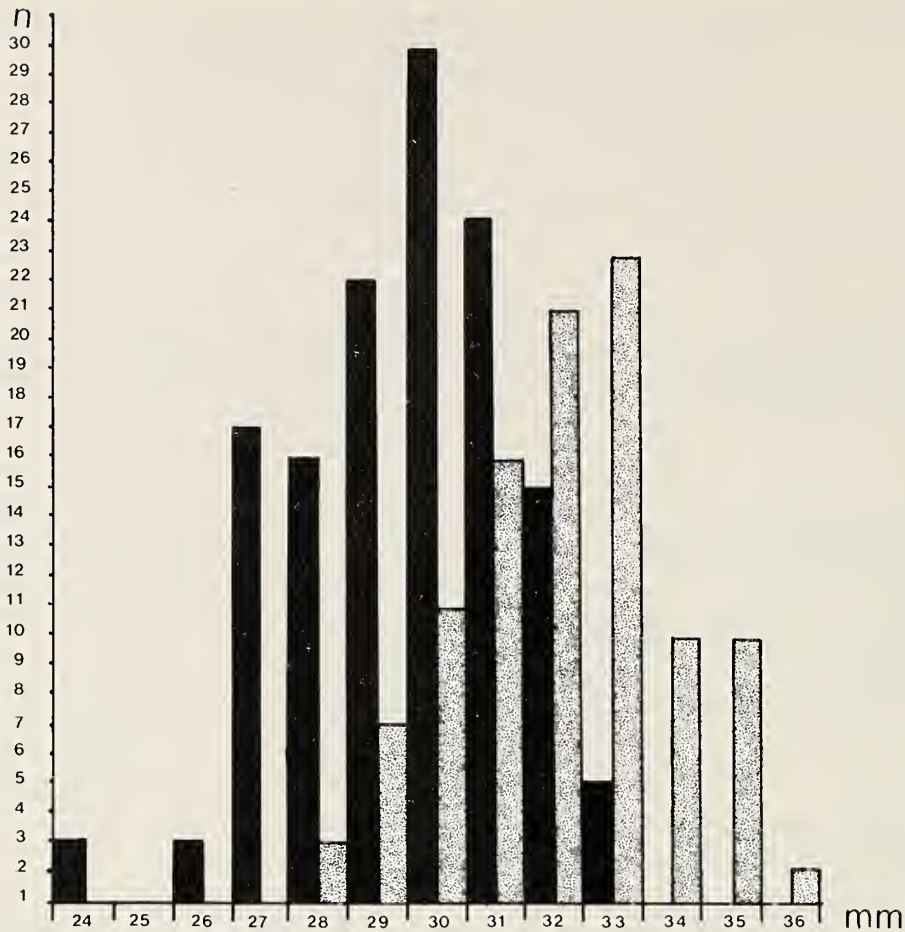

Fig. 2. *Aphantia sociella*. Histogram van de spanwijdte in mm. Zwart is ♂, grijs is ♀.

Het bevreemde me dat ik de eerste vijf dagen alleen maar 26 ♂ oogstte. Het eerste ♀ ontpopte zich pas op 25 maart. Dit gaf mij aanleiding het verloop verder te volgen. Het resultaat daarvan is te zien in fig. 1. Daaruit blijkt, dat de meeste mannetjes uitkwamen vóór de piek van de wijfjes. De verleiding is groot hierin een mechanisme te zien dat de kans op het optreden van inteelt vermindert.

Ook is een histogram gemaakt van de grootte van de vlinders (zie fig. 2). Daaruit blijkt, dat de spanwijdte van de mannetjes varieert van 24-33 mm en van de wijfjes van 28-36 mm. Gemiddeld zijn de laatste groter. Ook is vergeleken of de grootte in verband kan staan met het tijdstip van uitkomen, maar dat bleek niet het geval te zijn. Zowel de grote als de kleine mannetjes kwamen over de gehele drie weken te voorschijn evenals de wijfjes.

Ruitenborghstraat 27, 7721 BB Dalfsen.

PERSONALIA

Op 21 oktober 1981 promoveerde ons lid R. de Boer tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen op een proefschrift getiteld „Partial hybrid sterility between populations of the spider mite *Tetranychus urticae* Koch”. Promotor was prof.dr. W. Helle, coreferent prof. dr. F. Bianchi.
